

**DEBRECENI
EGYETEM**

**TEHETSÉGGAZONOSÍTÓ MÓDSZEREK KIDOLGOZÁSA, A
FEJLESZTÉSRE SZORULÓK KISZŰRÉSÉNEK
MÓDSZERTANA**

Tehetségazonosító és -gondozó módszerek bemutatása tevékenységbe
ágyazva

**Nyelvi tehetségazonosító és korai iskolaelhagyást megelőző
tematikus projektórák magyar és idegen nyelv
tantárgyakhoz**

Nyelvészeti munkacsoport

Készítették: Csósz Tímea középiskolai tanár

Dr. Hevessyné Husi Angéla általános iskolai tanár

Dr. Mezőné Monoki Sophia általános iskolai tanár

Debrecen, 2018

EFOP-3.1.2-16-2016-00001
„A pedagógusok módszertani felkészítése a végzettség nélküli
iskolaelhagyás megelőzése érdekében”

TARTALOM

1.1 ELMÉLETI BEVEZETŐ	3
1.2 MÓDSZERTANI BEVEZETŐ	4
1.3 GYAKORLATI TANÁCSOK A MEGVALÓSÍTÁSHOZ	10
2.1 PROJEKTTERV	14
2.2 TOVÁBBI PROJEKTÖTLETEK	20
FELHASZNÁLT IRODALOM:	22

„A gyermek olyan, mint egy pillangó a szélben. Néhány magasabbra tud repülni, mint mások, de mindegyik a legjobb tudása szerint repül. Miért is hasonlítanád össze őket? Mindegyik más. Mindegyik különleges. Mindegyik gyönyörű.”

(Ismeretlen szerző)

1.1 ELMÉLETI BEVEZETŐ

A fenti idézet mintegy tanári ars poeticaként kifejezi azt a toleranciát, amint a másság, a szokatlanság, az egyediség iskolai közegben történő megmutatkozását egy pedagógusnak meg kell próbálnia elfogadni, bánni vele és teremtő erővé formálni, közhelyesen szólva a szükségből erényt kovácsolni. Azt, hogy a még mindig uralkodó homogenizálás helyett érdemes megbarátkozni a sokszínűséggel, a diverzitással.

Az utóbbi időben több európai tanulmány¹ született a hátrányos helyzetű, nagy arányban nemzeti kisebbséghez tartozó tanulók felzárkóztatási lehetőségeiről, integrálásáról, a bennük rejlő tehetség előcsalogatásáról. Amiben minden tanulmány szerzői egyetértenek, az az oktatás meghatározó szerepe a kedvezőtlen folyamat megfordításában, a társadalmi marginalizálódás csökkentésében. Az aluliskolázottság mélyszegénységet, a szegénység továbbörklődően újbóli szegénységet termel, ugyanakkor a kitörés lehetősége a jobb életminőséggel és integrációs változásokkal párosul. Az oktatási rendszer, s benne a mozgatórugók, a pedagógusok nagy sansza abban rejlik, hogy megfelelő, csoportra/személyre szabott eszközökkel az eddig kevés iskolai sikert megélt, otthonról megfelelő ösztönzést és elismerést nem kapó, elkedvetlenedő, lemorzsolódó diákok a formális oktatás keretein belül maradva a tankötelezettség végéig mindenképp, de lehetőleg utána is képességüknek megfelelő végzettségre tegyenek szert, és ennek birtokában megállhatják a helyüket a nagybetűs életben.

Ez a módszertani e-füzet ebben próbál segítséget nyújtani az ilyen tanulókkal foglalkozó, vélhetően jó néhány szakmai csalódást megélt pedagógusok számára, akik már nagy valószínűséggel maguk is sok mindent kipróbáltak és jelentős mennyiségű időt szántak azoknak

---

1

http://ec.europa.eu/education/school-education/leaving_en.html ;
https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/esl-group-report_en.pdf;
Prof. Dr. Pusztai Gabriella – Dr. Bacskai Katinka: Iskolai „jó fejlesztések” feltárása és elemzése a végzettség nélküli iskolaelhagyás szempontjából reziliens intézményekben Debrecen 2017 (Az EFOP 3.1.2-16-2016-00001 számú, A köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából-Komplex Alapprogram bevezetése a köznevelési intézményekben” című projekthez kapcsolódó szakmai anyag)

a különböző megoldási lehetőségeknek a kimódolására, amelyeket az osztályteremben a rendelkezésre álló 45 perc alatt bevethetnek.

Gyakorló tanárokként mindhárman egyetértünk a diákok megnyerésének fontosságában, hiszen belső motiváció hiányában az eltérő kultúrából származó fiatalok pusztán konformizmusból és megfeleléskényszerből rendkívül ritkán hajlandók teljesíteni. A bemutatott projektötletünk is ezt a tényt vette alapul, és olyan témát választottunk kiindulópontnak, amely első hallásra is becsalogathatja a munkatérbe a célcsoportot. Az esküvő-lakodalom (lagzi) témaköre számtalan lehetőséget kínál anyanyelvi és idegennyelv- tanároknak egyaránt különböző kommunikatív funkciók, stiláris jellemzők, szókincs bővítés, interkulturális kompetencia, beszéd-készség és kooperativitás fejlesztésére, hogy csak néhányat említsünk a sok didaktikai cél közül, s mindezt különböző módszerek, megközelítések segítségével, hiszen „a változatosság gyönyörködtet”.

Reményeink szerint függelék-tárunk folyamatosan bővül majd a workshopokon velünk dolgozó kollégák munkáival, projektötleteivel, óravázlataival, és így, egymástól tanulva elindulhat egy olyan kedvező hatású, iskolákon átívelő osztálytermi folyamat, amelyben az Önök munkájára, tapasztalataira is számíthatunk, és azokat nagyra értékeljük.

1.2 MÓDSZERTANI BEVEZETŐ

A nyelvi fejlődés szigorú belső rend szerinti logikus építkezés eredményeként történik. Manapság az emberek gyakran élik át a kulturális sokk jelenségét. „A kulturális sokk új kultúrával való találkozás eredményeként fellépő feszültség és aggodalom, valamint megszokott kulturális szerepek és szociális szabályok elvesztéséből származó veszteség és inkompetencia érzése” (Oberg 1954). A mai kor embere a környezettel gyakran nem tud megbirkózni, mert ismeretlenek számára annak kognitív aspektusai és szerepmodelljei (Taft 1977).”² Az interkulturális tudatosság fejlesztését, valamint a nyelvi kompetenciák fejlesztése következtében a szellemi elkülönülés megakadályozását jó gyakorlatnak és a lemorzsolódást csökkentő járható útnak tartjuk, hiszen a tanuló sikeres kommunikációs és nyelvi stratégiáinak köszönhetően más kultúrák/szociokultúrák nézőpontjából is megvizsgálja önmagát. Ezáltal nyitottabbá, egyben együttműködőbbé válik, készen áll befogadni a világ sokszínűségét.

---

² Tüth Lilla: Az interkulturális kompetencia fejlesztése magyar nyelvi órán, 10. bekezdésében: *A kultúratanulás folyamata és hatásai az iskolai munkára* <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=516> letöltés dátuma: 2018. augusztus 10.

A projekt megvalósításához a 7. évfolyam tanulóit választottuk, mert a kivitelezés során az anyanyelvi és nyelvi tehetség típus tehetségazonosítása ezen évfolyamon a legaktuálisabb, hiszen határvonal az általános és a középiskola között, mivel hatosztályos gimnáziumi képzésbe belépő évfolyamként is felfogható, valamint akár a pályaaorientáció egyik legmeghatározóbb időszaka is lehet. 7. évfolyamon a tétova – később akár elkallódó - diák, amennyiben megfelelő időben ösztönzést, pozitív visszajelzést, megerősítést kap tanárától, elindulhat abba az irányba, amelyben tehetsége leginkább kibontakozhat.

Választott projekttemánk a tinédzserkorban gyakori befelé fordulás hatásos ellenszere is lehet. A testi-lelki érettség szintje, a kezdődő érdeklődés a másik nem iránt, az emberi kapcsolatok új, magasabb szintre emelkedése indokolja témaválasztásunkat. Ezen korosztály fogalmi fejlettsége, absztrakt gondolkodásának magasabb szintje alkalmassá teszi őket arra a komparatív szemléletre, amely projektünk több óráján is megjelenik. Ez az ugrásszerű fejlődés nem csak a hatosztályos gimnáziumba lépők esetében, de az általános iskolában maradók körében is érzékelhető.

Maga a projekt a tanulókat az esküvő és a lakodalom fantáziavilágába kalauzolja el. Az ifjú pár, Katalin és Zsolt - kitalált személyek - sok évvel ezelőtt iskolánk tanulói voltak, és mostani osztályfőnökünk régi, kedves osztályába jártak. Szerelmük az iskolánk falai között szövődött, ezért arra gondoltak, hogy egykori szeretett osztályfőnökük jelenlegi osztályát teljes létszámban meghívják esküvőjükre. Kalandozásunk során kézhez kapjuk az esküvői meghívót, elfogadjuk a meghívást és köszöntőbeszédet írunk. Érvelünk a legmegfelelőbb ajándék kiválasztása mellett, ezután kiselőadás formájában ismerkedünk meg az ifjú pár hagyományos és modern esküvői viseletével, majd egy szövegfeldolgozás segít a vendégek *dress code* szabályainak elsajátításában. A *nagy dínom-dánom* című projektórán menükártyákon, sütimustrán és az ételallergia témakörén keresztül gazdagodik a diákok szókincse szólásokkal, közmondásokkal „fűszerezve”, míg az ötödik foglalkozáson sebtiben esküvőszervező céget alapítunk és reklámszöveget írunk, ötleteket adunk az esküvői helyszín és dekoráció kiválasztásához, majd megismerkedünk az ünnepi asztal protokolljával. Érdekes feladatokon keresztül gyakoroljuk a helyes artikulációt, ezt követően a programzene segítségével egy újabb esküvő helyszínére csöppenünk. A projekt hetedik órája hihetetlen esküvői hagyományok és szokások közül szemelget. Az órán felhasznált ismeretterjesztő szövegek a világ minden részéről származó esküvőkre invitálnak bennünket. A következő projektórán elgondolkozhatunk, hogy vajon a menyasszony és vőlegény személyisége mennyire lesz fokmérője boldog közös jövőjüknek. Tulajdonságaikon keresztül a jelzők témakörében szerezhetnek ismereteket a diákok.

Projektünk kilencedik órája a véleménynyilvánítás, érvelés, a vita szabályainak elsajátíttatását tűzte ki célul: Szanticskára, az esküvő különleges helyszínére, - ahová a madár se jár - utazunk képzeletben. Odajutásunk megszervezését, optimális kiválasztását a diákokra bízuk, akik döntésük helyességéről egymást meggyőzik. Végül a tizedik órában inkább egy kényelmes megoldás mellett döntünk, veszünk a használtautó-piacon egy járgányt, amellyel remélhetőleg elzötyögünk – még időben – az esküvő helyszínére. Ezen az órán drámapedagógiai módszerekkel a nyelvi humoré, az alkotóképességé és a kreatív, önálló gondolkodásé a főszerep.

Módszerünk a mai, modern pedagógiában használt legsikeresebbnek talált módszereket (projekt módszer, kooperatív tanulási technikák, kommunikatív megközelítés és drámapedagógia) ötvözi és vonultatja fel foglalkozásról foglalkozásra. Az élményszerű tanulást, a bevonódás belső igényét projektünk több szinten is támogatja. A különlegesség, az érdekesség mint fő motívum vonul végig a közös munkán. Szerettük volna elérni, hogy minden mozzanatában lepje meg, varázsolja el a diákot, úgy, hogy közben észrevétlenül hasznos tudás birtokába kerüljön. Úgy gondoljuk, azzal, hogy nem érzi túl tudományosnak, túl magas szintűnek a témát vagy az órai történéseket, sokkal inkább együttműködik és befogadóvá válik. Az életközeli altémák (például reklám, menetrend, meghívó, köszöntő) a diákok által jól ismert terepen mozognak, mely szintén fenntarthatja a motivációt, mint ahogy az a tény is, hogy az órákhoz készült feladatok jelenkori problémák megoldására szólítanak. Törekedtünk arra, hogy a diákok az órán végzett tevékenységekben más oldalukról is megmutathassák magukat. Eddigi komfortzónájukból kimozdítva másképp, máshogyan keressenek megoldásokat. Sokszor saját maguk képzelt határain túllépve érzékeljék, hogy mennyi mindenre képesek. Társaik elismerésének kivívása, elnyerése további fejlődésük erős motorjává válhat. Aktív tevékenységük során maguk a diákok lehetnek mozgatórugói a folyamatoknak. Különösen izgalmas tanár és diák számára, ha a tanulók kezükbe vehetik az irányítást a részegységek kimenetelében, kezdeményezhetik, alakíthatják a történet fonalát, érvelnek, döntéseket hoznak, választanak, megvalósíthatják egyéni vagy csoportos elképzeléseiket. Végig támogatjuk őket egyéni ízlésviláguk, saját stílusuk kibontakoztatásában, ugyanakkor feladatként kaphatják az elsajátított öltözködési szabályok (*dress code*) alapján a projektzáró előadáson az alkalomhoz illő megjelenés megvalósítását. Folyamatosan számítunk arra, hogy saját élményeikkel gazdagítsák közös munkánkat.

Az életközeli témák láncra fűzése során kerek egész történet, projektproduktum alakul ki, ugyanakkor az egyes egységek önállóan is megállják a helyüket, így a pedagógus döntheti el, hogy mennyit használ föl belőle, esetleg kiegészíti, tovább gazdagítja azt.

A tíz fő részre bontható projekt mindegyik egysége egy-egy valóságos magyar nyelv- vagy irodalomóra új köntösben. Ezekon az órákon a tantárgy keretében egyébként is tanítandó ismeretekhez jutnak a diákok, csupán a témaválasztás teszi szokványostól eltérővé az ismeretszerzést. A diákokat így arra próbáljuk sarkallni, hogy a megszerzett ismereteket sajátos módon, kreatívan alkalmazzák. Mindegyik projektóra egy-egy meghatározott kommunikációs célt jár körül, a magyar nyelvtan vagy irodalom tantárgy tananyagának ismereteit sajátíttatja el. Az egyén szocializációs szintje szorosan összefügg azzal, hogy anyanyelvét hogyan használja. Fontos-e számára a nyelv művelése, igényes-e nyelvhasználatára írásban és élőbeszédben? Nyelvi óráinkon szándékaink szerint komplexen szeretnénk volna fejleszteni a tanulókat. Nem csak nyelvi területen – egysíkúan –, hanem átfogóan, viselkedési és illemszabályok elsajátíttatásával, metakommunikációs eszközök gyakoroltatásával, a testbeszéd tudatosításával szeretnénk volna visszahatni a nyelvi képességek, készségek fejlődésére. Úgy éreztük, a nyelvi és a szociális képességek csak egymással karöltve fejlődhetnek. Fontosnak találtuk, hogy tanulóinkat egy olyan úton indítsuk el, amely egy magasabb nyelvi fejlődési szintre vezet el őket. Célunk, hogy elsajátított képességeik segítségével későbbi éle szakaszaikban jelentkező kommunikációs helyzeteket tudatos nyelvhasználattal magabiztosan oldjanak meg. Az általunk indukált tanulási folyamatok sikerességének kulcsa a tanuló pozitív, motivált befogadói magatartása. Tapasztalataink szerint célkorosztályunk - életkori sajátosságaiból kiindulva - nehezen szóra bírható, ezért igyekeztünk olyan kommunikációs helyzeteket teremteni óráinkon, melyek segítségével a belső gátak leomolhatnak. Véleményünk szerint projektünk megteremti a helyes tanulói attitűd kialakulását.

Párhuzamosan törekszünk arra, hogy a projektórákon megvalósuló tevékenységek az általuk közvetített ismeretekkel hidat képezzenek más kultúrák (más nemzetek, nemzetiségek, kisebb társadalmi csoportok) között. Az általunk kínált módszer célzottan fejleszti az interkulturális és nyelvhasználati tudatosságot. Nyitott, elfogadó, felvilágosult gondolkodás kialakításával szeretnénk elérni, hogy a diákok az egymás közötti esetleges konfliktusaikat igényes nyelvi megoldásokkal orvosolják, céljaik megvalósítására tudatosan és hatékonyan a nyelvi kommunikációs eszközöket használják. Úgy érezzük, aki a következő évszázadban ezen

képességeknek birtokában lesz, olyan tőkével fog rendelkezni, amely mindenképp előnyhöz juttatja társaival szemben.

A projektproduktum felhasználása a pedagógus szabadsága, ajánlásunk szerint kiváló és tudatos lehetőséget ad a szülők bevonására, magasabb szintű ösztönzésre, elismerésre: iskolai műsorok keretében vagy akár iskolán kívüli jeles alkalmakon, kulturális rendezvényeken (pl. szülőknek szervezett műsorok, gálaműsor anyaga, falunap).

Elgondolásunk szerint bizonyos órák házi feladatai párbeszédese formában kiváló alapanyagot szolgáltathatnak a projektet lezáró, nyilvánosan bemutatott színdarab forgatókönyvének összeállításához. A projektben szereplő órák ismeretanyaga drámapedagógiai módszerekkel adaptálható, sorrendjük tetszés szerint variálható. A tanulók legjobban sikerült házi feladataiból szemezgetve a tanár összeállíthatja a színdarab cselekményét, párbeszédet írhat, melyek megelevenednek a színdarab nézői előtt. Így a diákok mintegy jutalomképp élhetik meg saját szellemi termékük előadását, valamint saját nevük megjelenését plakátokon, meghívókon, amely reményeink szerint erős motiváló erővel bír mind a diák, mind a szülő számára.

A teljesség igénye nélkül kínálunk néhány ötletet, mely szerintünk a tanári fantáziával kiegészülve elindíthatja a projekt végén megvalósuló előadás megformálást: a hetedik órán feldolgozott esküvői szokások közül a tanulók a számukra legérdekesebbeket dramatizálhatják és beépíthetik a színdarab cselekményébe. Maga a vőlegény és a menyasszony is megszólalhat, és méltathatja azokat. A legérdekesebb hagyományokat, szokásokat eljátszhatják a cselekmény során. Az egyes asztaltársaságok beszélgetéseire irányulhat a figyelem, miközben ezen társaságok párbeszédet folytatnak a világ érdekes lagzijairól. Ezeket a párbeszédet szintén be lehet építeni a színdarabba. A nyolcadik óra témájaként megjelenő női/férfi szerepek és tulajdonságok visszaköszönhetnek humorosan a két örömanya beszélgetésében, megszólaltathatják őket a diákok. Dialógusukat, monológjukat szintén a tanulók találhatják ki. Esetleg felbukkanhat az események között egy régi elfeledett lány/legény, aki most vegyes érzelmekkel, talán keserűen vagy humorosan mondja el véleményét. Akár házi feladatként, levélformában is elmondhatják a tanulók az elhagyott kedves gondolatait. Ideillően a magyar népdalkincsből válogathatunk népdalcsokrot is, hiszen a magyar népdalok szövege, nyelvezete igen képszerűen fejezi ki és festi meg a szerelmesek érzelmvilágát. Egy másik asztaltársaság dramatizálhatja az esküvő helyszínére történő eljutásuk viszontagságait. Szatirikus, öniróniával szemlélt elmesélésük része lehet a történeteknek. Remek adaptálási lehetőség nyílik az autókereskedőnél megesett történet dramatizálására. Az esküvő vendégei eljátszhatják és

beépíthetik a színdarabba a használtautó kereskedőnél lezajlott jelenetet. A hatodik órán felhangzó zajok, zörejek, hangok egy esküvő hangjai is lehetnek, melyek jól beépíthetők a jelenetekbe. Meglepő zajok színesíthetik vagy bonthatják ki a történet fonalát. A tanulók maguk választhatják ki a zenei aláfestést, a hangok, zajok repertoárját, majd „hangtechnikus-gyakornokként” megvághatják a bejátszandó zenét, hangokat. Sorban felhangozhatnak a vendégek tóosztjai, köszöntői, jókívánságai, melyeket a diákok szintén egy korábbi projektórán készítettek el. A *dress code* ellen véthetnek egyes vendégek, és ezekből a tévedésekből humoros jelenetek alakulhatnak ki a színdarab során. Ezeket a jeleneteket szintén maguk a diákok álmodhatják meg. Az esküvőn felszolgált ételekre lehet néhány vendég allergiás. Az ételallergia kapcsán – mely egyik projektóránk témája volt - bonyolódhat tovább a színdarab cselekménye. A menüben a diákok kedvenc ételei, esetleg szülei, nagyszülei családi receptjei is megjelenhetnek, fel is lehet azokat szolgálni és megkóstolni, hiszen célul tűztük ki továbbá a szülők bevonásának lehetőségét is. Egyik projektóránk témája az esküvői helyszín, dekoráció és teríték megálmodása. A diákok - mint „esküvőszervezők”- ezen az órán reklámszövegeket írnak, hiszen a reklám napjaink egyik leggyakoribb tömegkommunikációs műfaja, amelybe mindennapjaink során akaratlanul is lépten-nyomon belefutunk. Minek is lenne nagyobb aktualitása egy nyelvi órán? A végső projektzárón kialakíthatunk egy esküvői helyszínt asztalokkal, díszletekkel, ünnepi terítéssel. Az esküvői asztaldíszek, a színpadkép, a kosztümök és a dekoráció elkészítésében részt vehetnek a diákok mellett a szülők is, de akár az iskola más szakkörének tagjaival összefogva a díszletek/jelmezek elkészítése során együtt alkothatnak a diákok egy-egy kellemes délután keretében.

A szülők bevonása, még ha csak kismértékben is, lehetővé teszi az iskoláról kialakított véleményük árnyalását. Az iskola, mint „ismeretlen terület” feltérképezését/alaposabb megismerését és ezáltal egy remélhetőleg támogatóbb attitűd kialakítását segíti, ha a szülők találkozhatnak gyermekük tanáraival, osztálytársaival. Az iskolai oktató és nevelő munka pozitív megítélését ezek a találkozások előremozdíthatják. A szülő saját gyermekének teljesítményén keresztül ítéli meg az iskolában folyó munka hasznosságát és eredményességét. Gyermekének szociális fejlődése, tudásának gyarapodása remélhetőleg meggyőzi a tudás és a tanulás fontosságáról. Pedagógusként mindannyian tapasztaljuk, hogy az együttműködő szülő többszörözi munkánk sikerét.

A projektpedagógia két jeles képviselője Honfi Anita és Komlódi Nóra szerint „... a tanulók személyiségének fejlesztésében kiemelt fontossággal bír a pedagógus személyisége. A projektek során a tanár segítő szerepe dominál, s eközben a tanulás-tanítás lépéseibe több

szubjektív elem is kerül, amely a tanár ... személyiségéből fakad, s amely jelentős motiváló tényezővé válhat. A tevékenység, a tevékenykedtetés a tanulók aktivitási szintjének növekedésében és az egyre gyakoribbá váló kreatív folyamatokban is megnyilvánul. A csoportmunkák során fejlődik a tanulók szociális kompetenciája, ami a megszerzett tudással egységben a felnőtt életre való felkészülést segíti, s hozzásegíti a tanulókat felnőttkorukban egy sikeres, tartalmas élethez, és ahhoz a nélkülözhetetlen képességhez, hogy társadalmi kapcsolatrendszerüket a tehetség, a tudás, a képesség megőrzésére – a maguk és a mások javára – fordíthassák.”³

1.3 GYAKORLATI TANÁCSOK A MEGVALÓSÍTÁSHOZ

A projektpedagógiában a tanári szerep a hagyományos értelemben vetthez képes jelentősen átalakul, és az angol nyelvtanítás legújabb módszertanához, a kommunikatív nyelvoktatáshoz hasonlóan a projektet irányító tanár háttérből, facilitátorként segíti a résztvevő tanulókat. „Projekthelyzetben a tanárnak a diákok partnerévé kell válnia, sokszor együtt kell gondolkodnia tanítványaival – miközben persze ő az „első az egyenlők között”.“⁴ Való igaz, a tanulók projektmunka keretein belüli foglalkoztatása jóval tudatosabb, átgondoltabb, strukturáltabb és időigényesebb felkészülést követel a pedagógustól, mint egy hagyományos „fapados” óra. Ugyanakkor a projekt módszer nem minden tanáregyéniség számára természetesen, könnyedén kezelhető, kívánatos vagy elviselhető helyzeteket teremt. Ennek mérlegelését feltétlenül figyelembe kell vennie annak a pedagógusnak, aki szeretné projektötletünket megvalósítani az osztályteremben.

A tíz (dupla foglalkozás esetén húsz) órából álló tematikus lánc feldolgozását heti egy alkalommal javasoljuk, mert a tanári erőforrás is véges. Az újabb technikák és ismeretek elsajátítása a szokványos tanórán történjen, míg a projektóra az ismeretek újszerű, kreatívabb elmélyítésében segít. Az általunk megszerkesztett projektterv konkrét óravázlatokkal egészül ki, esztétikus digitális és nyomtatott mellékletekkel alátámasztva, mellyel reményeink szerint a rendkívül időigényes felkészülést jelentősen lerövidíthetjük. Ettől függetlenül az óratervek bármely pontja igény szerint elhagyható, kiegészíthető, az adott tanulócsoportra szabható. Alkalmassint akár az iskola falai közül kilépve, valós terepen is folytatódhat a tanulási folyamat. A módszer a tanulói sokszínűség előcsalogatására teremt lehetőséget, egyben differenciált

---

³ Honfi Anita-Komlódi Nóra: Projektpedagógia „Vezérfonal” Műszaki Könyvkiadó 2010, 31. old.

⁴Honfi Anita-Komlódi Nóra: Projektpedagógia „Vezérfonal” Műszaki Könyvkiadó 2010, 40. old

fejlesztésre, valamint akár tehetséggondozásra is kiválóan alkalmas, miközben biztosítja egy-egy adott probléma megoldási lehetőségeinek tárházát.

Az órák magyar nyelv és irodalom tantárgyakhoz készültek, de idegen nyelv-órákon, valamint célnyelvi civilizációs órákon egyaránt felhasználhatóak tanári átalakítást követően. A foglalkozások egymásra épülnek, ezért az óra végi kilépőkártyákra a 2. alkalomtól kezdve a következő óra elején a tanárnak néhány mondatban feltétlenül reflektálnia kell, ezt az óratervekben külön már nem mindenütt jelöljük. A tanulócsoporthoz munkatempójától függően az adott foglalkozások anyaga akár dupla órában is feldolgozható, ez a megvalósítás értékét nem csorbítja. A szókincs bővítés fázisához a pedagógus igény szerint készíthet kivetíthető vizuális tananyagot.

„Mindenképpen úgy zárjuk a projektet, hogy azzal hangsúlyt adjunk az elvégzett munka értékének, kiemeljük annak fontosságát. Meglepő módon, már a téma kijelölését követően a következő, tehát szinte első dolgunk a projektzáró megbeszélés kell, hogy legyen. Több heti munkánkat komolyan befolyásolja, hogy milyen projektzáró mellett döntünk. Arra törekedünk azonban, hogy a projektzáró olyan legyen, hogy a szülőket mindenképpen meg tudjuk hívni, a gyerekek számára pedig maradandó élményt nyújtson.”⁵

A foglalkozások során az órát tartó pedagógusnak lehetősége nyílik tehetség felismerésre és azonosításra egyaránt, amelyet a TÁMOP 3.4.4/B/08/1-2009-0014 pályázat eredményeként az Eszterházy Károly Főiskola együttműködésével kifejlesztett tehetségdiagnosztikai mérőeszköz segítségével standardizáltan végezhet el. A mérőlapok a szerzők ajánlása szerint minden pedagógus számára elérhetőek és szabadon felhasználhatóak („...ezúton ajánljuk a pedagógiai gyakorlat számára szíves felhasználásra”).⁶ Nem szabad elfelejtenünk azonban, hogy a tehetségazonosítás, tehetségfelismerés mint a tehetséggondozó munka meghatározó mérföldköve rendkívül komplex, hosszabb időintervallumot igénybe vevő folyamat, jelentős mennyiségű szakirodalommal megtámogatva. Különböző kutatók különböző kritériumokat javasolnak, melyek között akad átfedés. CZEIZEL, 1997 4D-s modelljének definíciója jó alapot ad a gyakorló pedagógusnak, hogy értő szemmel válogasson. Az általa megnevezett potenciális tehetség (*gifted*), megvalósult tehetség (*talent*) illetve párját ritkító tehetség (*genius*) közül az

---

⁵Honfi Anita-Komlódi Nóra: Projektpedagógia „Vezérfonal” Műszaki Könyvkiadó 2010, 37-38. old

⁶forrás: http://tehetseg.hu/sites/default/files/geniusz_muhely/1davidmaria_12onl.pdf 16. old. letöltés dátuma: 2018. augusztus 31.

iskolai napi gyakorlat során a pedagógus leginkább az elsővel találkozik és tehetségigéretként azonosíthatja. Sternberg (idézi GYARMATHY, 2006) már öt kritériummal dolgozik: kiválóság, ritkaság, teremtőképesség, kimutathatóság és (társadalmi) értékesség. Maga a tehetségdiagnosztika MEZŐ (2008) meghatározása szerint a tehetséghez kapcsolódó lelki, teljesítmény- és viselkedésbeli, valamint a környezeti tényezők együttes vizsgálata. Természetes, hogy maga az azonosítás az azt követő fejlesztés, azaz megfelelő programok nélkül fabatkát sem ér. Hosszabb időintervallumon átívelő folyamatról van tehát szó, amelyben a pedagógus vagy más szakember végigköveti a tehetséggyanús tanuló fejlődését. Ám mivel a hajlam még nem feltétlenül tehetség is, ezért a pedagógusnak nagy szüksége van pszichológus segítségére annak kiderítéséhez, hogy a hajlamokra utaló jegyek mérhetően megjelennek-e. Nem minden ígéret váltja be azonban a hozzáfűzött reményeket, hiszen a fejlődést számtalan külső tényező is befolyásolja. Szakirodalmi ajánlások szerint a tehetségazonosításra irányuló vizsgálatnak érvényesnek (valid) és megbízhatónak (reliable) kell lennie, így hosszabb időintervallumon belül többször érdemes az adott tanuló(ka)t megvizsgálni, valamint a mérőeszközöket is váltogatni, hogy ne csak egyfajta megközelítésből kapjunk képet egy-egy tanuló(ka)ról. Ezen a ponton meg kell említenünk a tehetségazonosítás buktatóit is: a rejtőzködő, látens tehetség nehezen felismerhető, valamint óvatosan kell bánni a teljesítmény tehetségként való értelmezésével, hiszen a tehetség sokszor éppen ellentétes benyomást kelt magáról. Összességében elmondható, hogy a vizsgált tanuló(k)ról történő információszerezés diverzitásával egyenesen arányos az azonosítási megbízhatóság, és a pszichológiai tesztek csak kiegészítik, de nem helyettesítik a pedagógus tehetségdiagnosztizáló munkáját.

Javasolt projektünk sok szempontból alkalmas a tehetségszűrésre, hiszen időben 10-20 tanítási órát vesz igénybe, így a BALOGH LÁSZLÓ (2012) által javasolt módon a pedagógus és gyerek folyamatosan együtt tevékenykedhet, valamint a kooperatív technikák alkalmazásával a tanárnak lehetősége nyílik a diákokat mintegy kívülállóként megfigyelni, és mindez ad talán a legbiztosabb fogódzót a tehetség azonosításához. Ehhez ismét a Czeizel modellhez nyúlunk vissza, az általa leírt négy intrapszichés összetevő (általános értelmesség, specifikus képességek, kreativitás és motiváció) mind szépen körvonalazható a projektórákon történő megfigyelések során. Nem elhanyagolható szempont viszont az azonosított tehetség adekvát fejlesztése, amely elmaradása esetén a szakirodalom szerint nagyobb kárt okozhatunk, mint ha azonosítatlan maradt volna az adott tanuló. Az is bizonyított tény, hogy a kiválasztott tanuló(k)nak saját maguknak is felelősséget kell vállalniuk saját fejlődésük iránt, hiszen megfelelő szintű motiváltság nélkül a kívánt eredményt nem fogjuk tudni elérni. Végül

fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a területet kutatók (HANY, 1993; GYARMATHY, 2006) szerint a szűrés minél szélesebb kibővítése indokolt. Elengedhetetlen, hogy a hátrányos helyzetű és fogyatékkal élő gyermekek ugyanúgy bekerüljenek a vizsgálatokba, mint egészséges társaik, valamint a társadalmi sztereotípiák ellenében is történjenek szűrések. Jelen projektünk a tehetségazonosítás két szintje (DÁVID MÁRIA, 2010) közül az első, a pedagógiai tehetségszűrésre ad lehetőséget, míg a második szint, a differenciált tehetségazonosítás szintere már a pedagóguson túlmutató és a köznevelési intézményen kívül (tehetségpontokban, tanácsadókban, tehetséggondozó központokban) történik. Az általánosan alkalmazott módszerek szakirodalmi besorolásukat tekintve lehetnek szubjektívek (alkalmi, strukturált megfigyelés, szülők, társak véleménye), illetve objektívek (pszichológus által vezetett mérések és tesztek). Projektünk értelemszerűen az előbbi módszer számára ideális. A tanulók munka közbeni megfigyelése a legkézenfekvőbb módszer a pedagógus számára, s hogy mindez strukturált formában történhessen, vegyük igénybe a felkínált mérőlapok kérdéssorait.

Jelen projektünk esetében a mérőlapokon megjelölt szempontok közül nem relevánsak a 27-49.-ig felsorolt, a pedagógus által megfigyelt tevékenységek.

Minden egyes foglalkozás után érdemes a pedagógusnak arra időt szánnia, hogy reflektáljon a diákok tevékenységére, dokumentálja az órán történeteket, különös tekintettel a mérőlapokon felsorolt területeken, hogy az ily módon nyert információ veszteség nélkül rögzítésre kerüljön. A tanuló az adott tanulócsoport átlagképességéhez viszonyított kiemelkedő teljesítménye mindenképpen további tehetséggondozásra ad okot, ha a tanuló fejlettebb kognitív jellemzői (kreativitás, képesség, speciális képességek), illetve affektív jellemzői (motiváció, érdeklődés) és - különösen a hátrányos helyzetűeknél - tehetségre utaló jelek megjelennek.

2.1 PROJEKTERV

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek	Ismeretanyag	Módszerek, munkaformák, eszközök	Házi feladat
1.	<p><i>Gyerünk, menjünk lagziba!</i> Meghívás elfogadása/elutasítása, köszöntő beszéd írásának előkészítése</p>	<p>motiválás, ráhangolódás (bevezető óra)</p>	<p>Mondatelemző képesség fejlesztése. Szövegértelmezés, szövegértési készségfejlesztése, ismeretlen kifejezések magyarázatával szókincsbővítés. A koncentrált figyelem, emlékezet fejlesztése. Az információkezelés, lényegkiemelés fejlesztése önálló ismeretszerzés során. Problémamegoldó és rendszerező képesség fejlesztése. A csoportmunka során a tanulói önbizalom, felelősségvállalás, segítőkészség és udvarias együttműködés alakítása.</p>	<p>A tanórai tudásépítéshez szükséges, már meglévő ismeretek felidézése, ismétlése: formális-informális stílusjellemzők. A tanulók megelőző tudására építve, részben önálló ismeretszerzésre támaszkodó ismeretbővítés. Adekvát válasz megfogalmazása ünnepi alkalomra szóló meghívásra, köszöntőbeszéd írásának előkészítése. Közös megbeszélés, tanári magyarázattal történő kiegészítés, megerősítés. A tanultak alkalmazása változatos és differenciált</p>	<p>tanári közlés, frontális és kooperatív pár- és csoportmunka, ötletbörze, verseny demonstrációs eszköz (meghívó), kivetítő, jutalommatrica, feladatlap, kilépőkártya</p>	<p>Választható feladatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rövid, verses pohárköszöntő írása a meghívóban szereplő ifjú párnak • rövid pohárköszöntő beszéd írása (min. 5 mondat)

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek	Ismeretanyag	Módszerek, munkaformák, eszközök	Házi feladat
				feladathelyzetekben. Szóbeli kifejezésformák változatos gyakorlása.		
2.	<i>Ajándék lónak... Mit vigyünk nászajándékba?</i> Nászajándék beszerzése, a jó ajándék jellemzői; közéleti kommunikáció, érvelésen alapuló vita	ismeretbővítés, gyakorlás, készségfejlesztés	A kognitív kompetencia, elemző és összehasonlító, összefüggés-kezelő képesség fejlesztése.	A jó ajándék ismérvei, a vita elméleti bevezetése szövegértést ellenőrző feladaton keresztül, az érvelés utaló és kötőszavai	tanulói értékelés, verseny, frontális, egyéni és pármunka, kooperatív csoportmunka kivetítő, feladatlap, jutalomajándék, kilépőkártya	A házi készítésű, illetve boltban vásárolt ajándék közti választás eldöntéséhez 5 mondat megírása, a gyakorolt utaló- és kötőszavak használatával.
3.	<i>A ruha teszi az embert?</i> Esküvői viseletek. Milyen alkalmi ruhát válasszunk esküvői vendégként? Mi a dress code? Illik, nem illik... öltözködési szabályok esküvőre.	ismeretbővítés, ismétlés, alkalmazás, készségfejlesztés	Koncentrált figyelem, emlékezet fejlesztése. Szövegértelmezés, szövegértési készség fejlesztése, szókincsbővítés ismeretlen kifejezések magyarázatával. Az információkezelés, lényegkiemelés fejlesztése önálló ismeretszerzés során. Az ismeretátadás képességének fejlesztése.	Titkosírás megfejtése kód alapján, szövegértelmezés, lényegkiemelés, vázlatírás.	frontális és páros munka, csoportmunka megbeszélés, tanulói kiselőadás, kooperatív technikák, feladatlap, kódszótárak, internet, kivetítő	Írjatok ötsoros verset az esküvőre meghívott vendégek alkalmi viseletének szabályairól!

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek	Ismeretanyag	Módszerek, munkaformák, eszközök	Házi feladat
4.	<i>A nagy dínom-dánom</i> ételek, menükártya, ételallergiák, sütimustra	ismeretbővítés, ismétlés, alkalmazás, képességfejlesztés	Szövegértelmezés, szövegértési készség fejlesztése, ismeretlen kifejezések magyarázatával szókincsbővítés. A koncentrált figyelem, emlékezet fejlesztése. Az információkezelés, lényegkiemelés fejlesztése önálló ismeretszerzés során. Problémamegoldó és rendszerző képesség fejlesztése.	Tanult és új közmondások jelentésének értelmezése, a hagyományos és modern menükártya különbségének megtalálása, a szülők bevonása az iskolai tevékenységekbe, ételintoleranciák tudatosítása.	frontális, irányított beszélgetés, kooperatív pár-és csoportmunka, önálló ismeretszerzés, kötetlen galerialátogatás (süतिकóstoló) kivetítő, feladatlapok, demonstrációs eszközök (házi sütemények)	„Ami az egyiknek étel, a másinak méreg.” A leggyakoribb ételallergiák, személyes ételérzékenység: információkeresés az interneten, és hasznos honlapok ajánlása egymásnak Alternatív házi feladat: <i>Kaja- szleng</i> (rövid szöveg „magyarra fordítása”).
5.	<i>Terítéken az esküvő</i> Csodálatos esküvői helyszínek, dekoráció, asztaldíszítés	motiváció, ismeretbővítés, ismétlés, alkalmazás, képességfejlesztés	A befogadói képességek fejlesztése. Koncentrált figyelem, emlékezet fejlesztése. Az információkezelés, lényegkiemelés fejlesztése önálló ismeretszerzés során. A problémamegoldó és rendszerző	A tömegkommunikációs folyamat jellemzői, szövegalkotási feladatok – rövid reklámszövegek írása, bemutatása, rövid szöveg értelmezése, szólások közmondások	megbeszélés, irányított beszélgetés, szemléltetés, bemutató, rendszerzés, kooperatív technikák, frontális és páros munka csoportmunka,	Gyűjtsetek terítéssel, evőeszközökkel kapcsolatos közmondásokat, szólásokat! Mit jelentenek?

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek	Ismeretanyag	Módszerek, munkaformák, eszközök	Házi feladat
			képesség fejlesztése. A szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. A szövegalkotási készség és a helyesírási készség fejlesztése. Az ok-okozati összefüggések feltárása, következtetések levonása. Szövegértelmezés, szövegértési készségfejlesztése.	felelevenítése, értelmezése.	kivetítő, tábla, szókétyák, kinyomtatott fotómontázs	
6.	<i>Halljunk szót - értsünk szót!</i> Hogyan ejtsük helyesen a beszédhangokat és a szavakat, hogyan igazodjunk el a hangok világában, mit üzennek számunkra a zenei hangok?	ismeretbővítés, gyakorlás, készségfejlesztés, alkalmazás	A tanulók hallási kultúrájának hallási koncentrációjának fejlesztése, az akusztikus észlelés és a hangmegértés fejlesztése, a hangok egymástól való megkülönböztetése, a hangok kifejező erejének megértése, a helyes artikuláció gyakorlása.	Hangmegfigyelési gyakorlatok, zenehallgatási gyakorlatok artikulációs gyakorlatok játékosan	gyakorlás, megfigyelés, alkalmazás, egyéni munka, frontális munka, csoportmunka, ritmus-hangszerek, csengő, csörgő evőeszközök, pohár, zenélő doboz, duda, hangok telefonról stb. CD: Bedrich	

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek	Ismeretanyag	Módszerek, munkaformák, eszközök	Házi feladat
					Smetana: Moldova (Hazám c. ciklusból)	
7.	<i>Hihetetlen esküvői hagyományok a világból</i> Ismeretterjesztő szöveg feldolgozása	új anyag feldolgozása, ismeretbővítés, készségfejlesztés	Szövegértelmezés, szókincsbővítés. ok-okozati összefüggések befogadói képességek fejlesztése. Koncentrált figyelem, emlékezet fejlesztése. Az információkezelés, lényegkiemelés fejlesztése önálló ismeretszerzés során.	A szöveg tagolásának szabályai, tételmondat.	magyarázat, szemléltetés kooperatív tanulás, egyéni és páros munka	ppt készítése a magyar esküvői és lagzis szokásokról, azok szimbolikájának bemutatása
8.	<i>Ki hordja a nadrágot?</i> A jelzők fajtái A jelzőkről szerzett ismeretek	ismétlés, tanult ismeretek rendszerezése, gyakorlása alkalmazás, készségfejlesztés	Helyesírási és mondatelemző képesség fejlesztése. Szövegértelmezés, szövegértési készség fejlesztése, ismeretlen kifejezések magyarázatával szókincsbővítés. A koncentrált figyelem, emlékezet fejlesztése. Az ismeretátadás képességének fejlesztése.	A jelzők fajtái- a jelzőkről szerzett ismeretek alkalmazása.	differenciálás kooperatív technikák: ablak csoportforgó képtárlátogatás dominó feladat, arcok-képmontázs, szinonima spirál feladatlap	Választható feladatok: a) sikeres, boldog nő jellemzése b) a sikeres, boldog férfi leírása jelzős szerkezetekkel 10-20 mondatos fogalmazásban.

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek	Ismeretanyag	Módszerek, munkaformák, eszközök	Házi feladat
9.	<i>Kis falu nagy busszal jár!</i> Vita felépítése, fázisai, szabályai	ismeretbővítés, ismétlés, alkalmazás, készségfejlesztés	Ismeretlen kifejezések magyarázatával szókincsbővítés. Az információkezelés, lényegkiemelés fejlesztése. A csoportmunka során a tanulói önbizalom, felelősségvállalás, segítőkészség és udvarias együttműködés alakítása.	Érvelés, véleménynyilvánítás, cáfolás, a vita rendezésének eszközei. Adat- és információkereső technikák alkalmazása szövegfeldolgozás során.	megbeszélés, jóslás, kooperatív csoportmunka: csoportforgó, füllentős játék, kupaktanács, szemléltetés prezentációval (ppt), csillagvita	Kooperatív technika: 5-ujjas mese: Meséld el 5 leírt mondatban az esküvő helyszínére jutás problematikáját!
10.	<i>Jól járunk a járgánnyal?</i> Nyelvi humor és metakommunikáció szerepe	ismeretbővítés, ismétlés, alkalmazás, készségfejlesztés	Nyelvi humor fejlesztése, kar- és lábkeresztező pózok értelmezése. Az alkotóképesség, az önálló gondolkodás fejlesztése. A tanulás- a cselekvéses tanulás által való megkönnyítése. A befogadói képességek fejlesztése, a valóság és fikció különbségeinek belátása.	A kommunikációs folyamat, a kommunikáció céljai és funkciói. Fogalmak: kommunikáció, a kommunikáció tényezői (kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai szerep, kapcsolatfelvétel, fenntartás, zárás).	Prezentáció kooperatív technika: kettős szereposztás, szóforgó, kupaktanács, belső hang, csoportforgó, szerepjáték, drámajáték, magyarázat, megbeszélés.	Kreatív gondolkodás: A történet folytatása vagy más befejezés kitalálása.

2.2 TOVÁBBI PROJEKTÖTLETEK

Végül néhány további projektötletet is talál az érdeklődő olvasó, nem részletesen kidolgozva, csak alapjaiban ismertetve. Mindezzel arra szeretnénk ösztönözni a felhasználókat, hogy bátran nyúljanak szabad kézzel a kapott anyaghoz, és adaptívan alkalmazzák azt azokra a tanulókra szabva, akik éppen rájuk vannak bízva. A lépések nem kőbe vésett szabályok, inkább jó szívvvel kínált ajánlások, melyek az azokat kipróbáló pedagógus preferenciája szerint módosíthatóak.

➤ **„Elveszett kisállat megmentése”**

A gyerekekhez közel álló témával a humánus, jótékonykodó attitűd fejlesztése válik lehetővé. Az elkóborolt kisállat gazdájának felkutatása olyan összefogást igényel, amely során a tanulók megtapasztalhatják a társadalmi segítségnyújtás érzését. Gondozhatják egy ideig közös kedvencüket, majd megszervezhetik hazajuttatását. Minden mozzanatról feljegyzést, fotót készíthetnek, majd egy projekttabló formájában mutathatják be társaiknak karitatív tevékenységüket.

➤ **„Egy elhanyagolt terület hasznosítása, praktikus rendezése”**

Még a leggondozottabb iskolának is lehet olyan sarka, amelyre ráfér egy kis csinosítás. Arra gondoltunk, hogy az iskola vezetője „mini-pályázatot” írhatna ki, egy bizonyos területet ötletes hasznosítására. Ezt a területet újragondolt funkcióval ruháznák fel (barátság-pad, kondipark, stresszmentes - relaxációs sarok).

Mindeközben a fenntarthatóság jegyében igyekezzenek újrahasznosított anyagokkal dolgozni, hiszen a szemét szelektív kezelése, a környezettudatos rendrakás kiemelt nevelési cél.

A projekt nyelvi szempontból a pályázat elkészítését, megalkotását foglalja magába. A projektórák a pályázat megírásának lépéseit járják végig. A projektötleteket meg lehet versenyeztetni, nyílt pályázati ismertetést tartani. Lehetőség nyílik a pályaterveket az iskola tanulói előtt kiselőadás formájában bemutatni, majd a tanulók által demokratikus módon a győztes pályázatot megszavazni.

➤ **„Egy hétre hét jócselekedet”**

Az emberi kapcsolatok kialakítása szempontjából fontos a pozitív, segítőkész attitűd fejlesztése. Projektötletünk minden nap valamilyen maximum 30 perc alatt elvégezhető, látványos cselekedet dokumentálását tűzte ki céljául. Olyan ötleteket várunk, amely a segítségnyújtás valamilyen formájában nyilvánul meg, vagy olyan tevékenység, amellyel másoknak örömet szerzünk. Olyan jócselekedetek, amelyek szüleinek eddig nem jutott eszébe, de neki igen. Nem várjuk, hogy különösebb anyagigényű ötlet legyen, az önzetlenségen, jóindulaton legyen a hangsúly. Egy kedves gesztus, megemlékezés, örömteli percek dokumentálását foglalja magába ez a feladat. Nyelvi szempontból ideális bemenő termék lehet az ötlet terve. A pedagógus által előre meghatározott szempontok alapján (például szülők reakciója, interjú készítése, a környezet értékelése, önértékelés, a tevékenység leírása) dokumentált napló készítése lehet a projektmunka.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

BALOGH LÁSZLÓ (2012): *Komplex tehetségfejlesztő programok*. Didakt kiadó, Debrecen.

CZEIZEL ENDRE (1997): *Sors és tehetség*. Fitt Image és Minerva Kiadó, Budapest.

DÁVID MÁRIA (2010): *Tehettségűző megfigyelési szempontsor. A tehetség-azonosítás egyik lehetséges pedagógiai módszere*. TÁMOP 3.4.4/B/08/1-2009-0014 pályázat. Országos Tehetségsegítő Hálózat kialakítása Magyar Géniusz Integrált Tehetségsegítő Program, Heves Megyei Önkormányzat Pedagógiai Szakmai és Közművelődési Szolgáltató Intézménye, Eger.

DÁVID MÁRIA-HATVANI ANDREA-HÉJJA-NAGY KATALIN: *Tehetségazonosítás a pedagógiában* http://tehetseg.hu/sites/default/files/geniusz_muhely/1davidmaria_12onl.pdf

GYARMATHY ÉVA (2006): *A tehetség. Fogalma, összetevői, típusai és azonosítása*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

HANY, (1993): *Identification of gifted and talented students*. www.pabst-publishers.de/psychology-science/3-2004/05

HONFI ANITA-KOMLÓDI NÓRA (2010): *Projektpedagógia „Vezérfonal”* Műszaki Könyvkiadó Budapest

MEZŐ FERENC (2008): *A tehetségdiagnosztika alapjai*. In: Mező Ferenc (szerk.): *Tehetségdiagnosztika*. Kocka kör, Debrecen.

OBERG, KALERVO (1954) : *Culture shock*

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.461.5459&rep=rep1&type=pdf>

Prof. Dr. PUSZTAI GABRIELLA – Dr. BACSKAI KATINKA: *Iskolai „jó fejlesztések” feltárása és elemzése a végzettség nélküli iskolaelhagyás szempontjából reziliens intézményekben* Debrecen 2017 (Az EFOP 3.1.2-16-2016-00001 számú, A köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából- Komplex Alapprogram bevezetése a köznevelési intézményekben” című projekthez kapcsolódó szakmai anyag)

TAFT, ROBERT (1977): *Coping with unfamiliar cultures*. In: N. Warren (Ed.), *Studies in cross-cultural psychology* (Vol 1) London, England, Academic Press

TÜTH LILLA: *Az interkulturális kompetencia fejlesztése magyar nyelvi órán*, **10.**

bekezdésében: A kultúratanulás folyamata és hatásai az iskolai munkára

<http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=516>

http://ec.europa.eu/education/school-education/leaving_en.html 4

https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/esl-group-report_en.pdf;